

תוכנית עבודה בהדרים 2003

ייעול השימוש במים

א. ייעול השימוש במים על ידי מדידה רציפה של גודל הפרי

חוקר אחראי: דר' משה מירון
יעד: ייעול השימוש במים בפרדס מצב תוכנית: נמשך

הניסוי בוחן 5 שיטות השקייה בשתי שלוחות (70%, 100%, 130%) ושלוחה אחת (100% ועל פי בקרת גודל הפרי). המדידה הרציפה מתאפשרת באמצעות בקרים של "פיטק". במקביל גם נערכת מדידה ידנית של קוטר הפרי, קריאות טנסיומטרים, מדידות יומיות של כמויות מים, מדידת היקפי גזע, מדגמי איכות פרי. בקטיף נערכות שקילה של כל היבול, ספירת הפירות ומפרט מנייני גודל.

פרוייקט זנים וכנות לגליל ולגולן

א. העלאת רמת החומצה בקליף "אור" על ידי טיפול באשלגן

חוקר אחראי: אבי סדובסקי
יעד: העלאת רמת החומצה בפרי מהזן "אור" מצב תוכנית: חדש

הקליף "אור" מבשיל מסוף חודש דצמבר ועד חודש אפריל. לעונת השיווק הגמישה יתרוונות רבים והיא מאפשרת תמרון ושיווק של הפרי על פי דרישת השוק ולא מתוך אילוץ איכותי או שיווקי. באזור הגליל והגולן ניטעו בשנים האחרונות מטעים רבים של הזן "אור". זהו אזור מבכיר, שבו רמת החומצה נמוכה ממילא והעובדה כי הזן "אור" אינו משופע בחומצה, משפיעה על טעמו בעיקר בסוף עונה. הניסוי שלהלן מתבסס על התוצאות שהתקבלו בניסויי שדה בגליל ובגולן (רות לבון וחוב') אשר הצביעו על קשר ישיר בין רמת האשלגן בה טופל העץ לרמת החומצה בפרי. בניסוי יבחנו פורמולציות שונות של אשלגן בריסוס, במטרה להעלות את רמת החומצה.

העלאת היבול באשכוליות ובקליפים

א. שיפור ההתמיינות באשכוליות מזן "סטאר רובי"

חוקר אחראי: דר' אבי צדקה
יעד: העלאת היבול באשכוליות ל- 8 טון/דונם. מצב תוכנית: נמשך

הממוצע הרב שנתי של יבולי האשכוליות בעמק החולה עומד כיום על 5 טון/דונם. תצפיות שונות הראו, שהדבר נובע מפריחה מועטת בשנות שפל. במסגרת הניסוי נבחן השימוש במוסתי ייצור ג'יברלין מול חיגורים סתווים ואביביים. במסגרת הניסוי נספרים הפרחים, מתבצע קטיף ומיון של כל הפרי על פי חזרות ונלקחות דגימות לבדיקת איכות.

ב. שיפור ההתמיינות בקליף "אור"

חוקר אחראי: דר' אבי צדקה

יעד: העלאת היבול בקליפים ל- 6 טון/ד'.

מצב תוכנית: חדש

הניסוי בוחן היתכנות לשיפור הפריחה בזן "אור" על ידי שימוש במעכבי ייצור ג'יברלין, חיגורי סתווים וחיגור אביבי לשיפור החנטה. מתבצעת ספירה של הפרחים, קטיף ומיון על פי גודל ובדיקות הבשלה.

ג. טיפולים במטע אור לשיפור החנטה והקטנת נשירת החנטים לאחר הפריחה

חוקר אחראי: דר' יצחק אדטו

יעד: העלאת היבול בקליפים ל- 6 טון/ד'

מצב תוכנית: חדש

טיפולים בג'יברלין, חיגור אביבי ומעכבי ייצור ג'יברלין ל שפור חנטה ומניעת נשירה בקליף "אור" והעלאת היבול. במהלך הקיץ תתבצע בחלקה הערכת לבלוב, בדיקות איכות וקטיף על פי חזרות.

ד. הקטנת נשירת חנטים ושיפור גודל הפרי על ידי טיפולים בתחילת הקיץ

חוקר אחראי: דר' יצחק אדטו

יעד: העלאת היבול בקליפים ל- 6 טון/ד' ושיפור גודל הפרי ל- 70 מ"מ ומעלה

מצב תוכנית: חדש

הניסוי בוחן שימוש בציטוקינין לבחינת השפעתו על הגדלת היבול והגדלת גודל הפרי בקליף "אור" בשני מועדי גידול, כפי שהתקבל במינים אחרים. במסגרת הניסוי ייערך סקר לבלוב ויתבצע קטיף בהתאם לחזרות, כולל מיון לגודל ובדיקות איכות.

ה. שיפור הצימוח תוך כדי נשיאת יבול ע"י שימוש במערכות השקיה משוכללות והשקייה מיטבית

חוקר אחראי: דר' יצחק אדטו

יעד: העלאת היבול בקליפים ל- 6 טון/ד'

מצב תוכנית: חדש

ייעול השימוש במים בהדרים הינו נושא קריטי המשפיע באופן ישיר על עתידו של הענף באזור ומצריך קווי חשיבה חדשים, אשר מתבססים על הפיתוחים החדשים בתחום ההשקיה ועל מדדים שונים לייעול ההשקיה, אשר הונהגו בגידולים אחרים ואף בהדרים, כאשר הדגש הוא על השקיה מיטבית אשר תתרום לשיפור הצימוח בעת נשיאת יבול כבד בזני הקליפים החדשים, על מנת להבטיח את פריחה טובה ומיתון הסירוגיות בשנה העוקבת. במסגרת הניסוי ייבחנו 3 שיטות השקיה שונות מול השקיה המשקית וייעשה שימוש בדנדרומטרים ובטפטפות אל-נגר לקבלת השקיה מיטבית. במסגרת הניסוי תבחן השפעת הטיפולים על היבול וגודל הפרי.

ו. טיפולי ריסוס בקיץ להבטחת הפריחה בשנה עוקבת בפרדס עמוס פרי בזנים אור או מור

חוקר אחראי: דר' יצחק אדטו

יעד: העלאת היבול בקליפים ל- 6 טון/ד'

מצב תוכנית: חדש

כיום ישנו קושי להגיע לפריחה מיטבית בקליפים אור ומור לאחר שנת שפע. הדבר נובע ממיעוט הצימוח הקיצי בשנים בהם העצים עמוסי פרי. אין ספק ששיפור הממשק וטיפול בציטוקינינים יוכלו להביא לשיפור הפריחה והחנטה בשנה עוקבת

וזאת על בסיס מחקרים שנערכו לאחרונה באבוקדו, אשר דומה מבחינות רבות לעץ ההדר, ושם התקבל שיפור ניכר והפחתה של תופעת הסירוגיות לאחר שנת שפע. מטרת הניסוי היא שיפור הפריחה והחנטה בזני קליפים על ידי טיפולים קיציים בציטוקינינים. המדידות יכללו: אורך צימוחים בקיץ, תחילת פריחה וסיומה בכל טיפול, עוצמת פריחה בשיא בכל טיפול, עוצמת פריחה בשיא בעצים במטע עם מעט פרי, אשר סומן מראש לצורך זה, יבול, מיון ביא"ר, עמידות הפרי לאחר קטיף.

ז. טיפולים בציטוקינין דרך מערכת ההשקיה להבטחת הפריחה ולהקטנת הסירוגיות במטע עמוס פרי

חוקר אחראי: דר' יצחק אדטו

יעד: העלאת היבול בקליפים ל- 6 טון/ד'

מצב תוכנית: חדש

השימוש בציטוקינינים אינו נפוץ בהדרים, למרות שבשנים האחרונות נמצא כי יכולות להיות לו השפעות חיוביות על שיפור הפריחה והעלאת היבול בעצי אבוקדו, הדומים מאוד מבחינות רבות לעצי ההדר.

טיפול שיכול להיות יעיל במיוחד בעצי הדר, הנו החדרת BA (בנזיל אדנין) דרך מערכת ההשקיה במהלך עונת הקיץ, על מנת להבטיח פריחה טובה בשנה העוקבת. מטרת הניסוי היא שיפור הפריחה והחנטה בזני קליפים על ידי טיפולים קיציים בציטוקינינים דרך מערכת ההשקיה.

ח. הגברת הפוריות בזן "אור" לאחר חיגור גזע

חוקר אחראי: דר' יוסי גרינברג

יעד: העלאת היבול בקליפים ל- 6 טון/ד'

מצב תוכנית: נמשך

בעבר נמצא, כי חיגורי הגזע, היו יעילים ביותר להגברת היבול בשנות הניבה הראשונות בזן אור, אך הם גרמו לעתים לפגיעה בעץ ובצימוח הווגטטיבי באותה שנה, מה גם שכמויות הפרי הגבוהות הביאו להדגשת תופעת הסירוגיות הידועה בזן זה בשנה העוקבת.

בעקבות כך, החלטנו לבחון את האפשרות לפיה, חיגור הגזע לא יתבצע בתדירות שנתית, כשבשנה העוקבת יבחנו גם טיפולים נוספים ופחות אגרסיביים של חיגורי זרועות במספרים ספרדיות. בניסוי נבחנת השפעת הטיפולים על היבול וגודל הפרי.

ט. השוואת שיטות החיגור בפומלו צ'נדלר מול החיגור באמצעות חוט תיל

חוקר אחראי: אבי סדובסקי

יעד: שיפור הפוריות בפומלו צ'נדלר

מצב תוכנית: חדש

החיגור בזן הפומלו צ'נדלר הוא בעל חשיבות רבה לקבלת יבולים גבוהים, אולם יש לו השלכות גם איכות הצימוח, אשר נובעות מהצטברות מוטמעים בנוף העץ. שיטת החיגור בחוט תיל לא נבדקה עדיין באזור ויתרונה שאי אינה מחייבת חיתוך של העצה ופגיעה בשיפה בחיגור לא זהיר. במסגרת הניסוי יבחנו שיטות חיגור שונות בהשוואה לחיגור בחוט תיל.

פרוייקט זנים וכנות לגליל ולגולן

א. חלקת קליפים ות"זים בחוות החולה (1998)

חוקר אחראי: שוקי קנוניץ
יעד: הרחבת סל הזנים האזורי והתאמת כנות.
מצב תוכנית: נמשך
שטח: 10 דונם
בחלקה נטועים טיפוסים אור, מור, נור, טבורי וולנסיה על גבי כנות שונות וכן קולקציה של זנים בפריטים בודדים. במסגרת הניסוי נערך מעקב אחרי התאמת הכנות והזנים לאזור, איכות הפרי, יבול, מספר פירות ועוד.

ב. חלקת קליפים בחוות אבני איתן (2000)

חוקר אחראי: שוקי קנוניץ
יעד: הרחבת סל הזנים האזורי
מצב תוכנית: נמשך
שטח: 6 דונם
החלקה עברה החלפת זן ואת זני הקליפים הותיקים והאשכוליות החליפו טיפוסים אור ומור שונים. במסגרת הניסוי נערך מעקב אחרי התאמת הזנים והכנות לתנאי האזור, איכות הפרי, יבול, מספר הפירות ועוד.

ג. חלקת זנים חוות החולה (2000)

חוקר אחראי: שוקי קנוניץ
יעד: הרחבת סל הזנים האזורי
מצב תוכנית: נמשך
שטח: 3 דונם
בחלקה נטועים הזנים "מירב" ו"קרה-קרה" על גבי כנות שונות. השנה תושלם החלקה באוסף של כעשרה זנים נוספים.

ד. חלקת זנים דפנה (1999)

חוקר אחראי: שוקי קנוניץ
יעד: הרחבת סל הזנים האזורי
מצב תוכנית: נמשך
שטח: 1 דונם
חלקה לאקלום זני הדר חדשים בתנאי עמק החולה. בחלקה קולקציה רחבה של זנים והיא משמש למעקב ולבחינת התאקלמותם.

ה. חלקת אקלום זני הדר בחוות דליות

חוקר אחראי: שוקי קנוניץ
יעד: הרחבת סל הזנים האזורי
מצב תוכנית: נמשך
שטח: 3 דונם
חלקה לאקלום זני הדר חדשים בתנאי עמק הבטיחה. בחלקה קולקציה רחבה של זנים והיא משמש למעקב ולבחינת התאקלמותם.

ו. טיפוס ה"ז שמוטי על כנות שונות

חוקר אחראי: אבי סדובסקי

יעד: הרחבת סל הזנים האזורי

מצב תוכנית: נמשך

שטח: 4 דונם

חלקה לבחינת טיפוסים שונים של הת"ז הוותיק "שמוטי" על כנות שונות. החלקה ממוקמת בקיבוץ גדות. בניסוי יבחנו ההבדלים בין הצירופים שונים מבחינת יבול ואיכות הפרי.

הגנת הצומח

א. ניסויים להדברת מזיקים עיקריים בפרדס

חוקר אחראי: שמואל גרוס

יעד: מתן מענה למזיקים עיקריים

מצב תוכנית: נמשך

בשנים האחרונות חלה עלייה הדרגתית ברמת הנגיעות של פרדסים באזור במזיקים, אשר בעבר נמצאו ברמות נמוכות ומזיקים אחרים התפשטו ופגעו בפרדסים, שהיו בעבר נקיים. המזיק העיקרי אתו התמודדנו היה הקמחית הכדורית, שהסבה נזק לפרדסים רבים, אולם לאחרונה אנו עדים גם לעליה משמעותית ברמת ההופעה של קמחית ההדר ועש החרוב, אשר גורם להתרופפות העוקץ ולנשירת פירות. ניסויי השדה נועדו לבחון שורה של תכשירים חדשים ואת השפעתם על המאזן הטבעי.

ב. טיפולים למניעת עובשים בקליפים

חוקר אחראי: אבי סדובסקי

יעד: מניעת הופעת עובש בפרי על העץ ולאחר הקטיף

מצב תוכנית: חדש

פטריות עובש דוגמת הפניציליום מצויות באופן טבעי בפרדסים ורובן כמעט שלא גרמו נזק בעבר. עם המעבר לגידול זני קליפים, הרגישים יותר לעובש ולשפשופים חלה עליה משמעותית ברמת הפירות המאולחים והדבר משפיע מאוד על איכות הפרי הנארז.

ג. התמוטטות שחורה באשכוליות מזן "סטאר רובי"

חוקר אחראי: אבי סדובסקי

יעד: טיפולים להדברת הפטריה השחורה ומניעת התפשטותה

מצב תוכנית: חדש

תמותת עצי הדר מזן "סטאר רובי" בעקבות התפשטותה של הפטריה השחורה כבר תופעה הייחודית לאזור עמק בית שאן ובשנים האחרונות בעקבות גלי חום במהלך הקיץ היא נצפתה גם בפרדסי בקעת בית צידה וצפונה מהם. הפטריה השחורה מאיימת כיום על גידול האשכוליות באזורים אלה וברור כי החמסינים הפוקדים את העמקים הצפוניים בתדירות גבוהה מבעבר יהוו קטליזטור להתפשטותה. הניסוי בוחן דרכים שונות להתמודדות עם הפטריה השחורה באמצעים כימיים.